

طرح تفصیلی دوره سوم
آموزش حفظ موضوعی قرآن کریم

سازمان اهل بیت قرآن الکریم

*مقدمه:

إِنَّ الدِّينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزُنُوا (فصلت ۳۱)

در راستای توجه به منویات امام شهید(قدس سره) در خصوص تربیت حافظان قرآن کریم و اجرایی سازی سند راهبردی سازمان دارالقرآن الکریم در افق ۱۴۰۲ الی ۱۴۰۶ به ویژه مأموریت های اساسی و تکالیف حاکمیتی این سازمان-که بر «آموزش و تربیت حافظان قرآن کریم در تمامی سطوح عمومی، تخصصی و کادر متخصص با تأکید بر حفظ موضوعی» تصریح دارد- «برگزاری دوره های آموزش حفظ موضوعی قرآن کریم» در قالب ۴ دوره در دستور کار ادارات امور قرآنی استان های سراسر کشور قرار گرفته است.

در گام نخست زندگی با آیه ها بر پایه کتاب شریف و گران سنگ «طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن» که متضمن بیانات رهبر شهید(قدس سره) در رمضان المبارک سال ۱۳۵۳ شمسی در مسجد کرامت مشهد است، پنج مفهوم کلیدی زندگی ساز در نظام اندیشه اسلامی با محوریت آیات قرآن تبیین شد. این پنج مفهوم عبارت بود از: ایمان، توحید، نبوت، ولایت و معاد. از این مفاهیم حیاتی اولاً باید تصویر صحیحی در ذهن و اندیشه آحاد جامعه اسلامی شکل بگیرد و ثانیاً نباید این مفاهیم، صرفاً ذهنی و بی فایده بوده، بلکه باید عامل حرکت و قیام فردی و جامعه بوده و به بهره مندی از آموزه های قرآنی در زندگی منجر شود.

در دومین گام از این جریان ۳۰ آیه با محوریت موضوع «سبک زندگی در روابط اجتماعی» با شعار «امت پیروز» در رمضان المبارک سال ۱۴۰۳ برگزار گردید و اینک در مرحله سوم از این جریان مبارک ۳۰ آیه با محوریت موضوع «سی فرمان برای فتح قله های زندگی» با شعار «امت قوی» در رمضان المبارک ۱۴۰۴ برگزار گردید که به شرحی که در این طرح تفصیلی بیان می شود در دستور کار ادارات امور قرآنی استان های سراسر کشور قرار گرفته است.

امید است با اجرای این دوره های آموزشی و گسترش روزافزون حفظ موضوعی قرآن کریم در سطح کشور، به موازات «توسعه گفتمان قرآن کتابی زنده، پویا، فعال و اثرگذار» با محوریت «نهضت ملی زندگی با آیه ها»، شاهد «کاربردی سازی آموزه های قرآن در زندگی عموم مردم» بیش از پیش باشیم.

*اهداف:

الف) اهداف کلی:

- ۱) ایجاد بستر مناسب برای ترویج و تعمیق فرهنگ عمومی با محوریت آیات منتخب و موضوعی قرآن کریم
- ۲) فراهم ساختن زمینه های تثبیت انگاره های مبتنی بر آموزه های انسان ساز و جامعه ساز قرآن کریم در جامعه از رهگذر حفظ موضوعی قرآن کریم
- ۳) ایجاد انگیزه و زمینه های تشویق افراد به حفظ ترتیبی و کامل قرآن کریم (اعم از عمومی یا تخصصی)

ب) اهداف عملیاتی (کمی و کیفی):

انتظار می رود اقشار مختلف مردم به ویژه بانوان و نوجوانان علاقمند به حفظ قرآن کریم با شرکت در این دوره آموزشی، با حداقل ۳۰ آیه منتخب، ضمن آشنایی با موضوعات محوری به موازات حفظ صحیح این آیات، با فرهنگ تابناک کلام الله مجید آشنا

و مأنوس گشته و نسبت به بکارگیری مفاهیم کاربردی این موضوعات در عرصه‌های مختلف زندگی در ارتباط با «خداوند متعال»، «قرآن و اهل بیت علیهم السلام» و «تعاملات انسانی» اهتمام ورزند.

*چکیده طرح:

بر اساس این طرح تفصیلی و شیوه‌نامه مرتبط با آن داوطلبان بدون در نظر گرفتن هیچ پیش‌نیازی پس از «تبلیغات و اطلاع‌رسانی»، «ثبت‌نام» و «کلاس‌بندی مخاطبان»، به تفکیک جنسیت، سطح تحصیلات و محدوده سنی- در کلاس‌های آموزشی- شرکت نموده و طی (۱۰) جلسه آموزش حضوری، علاوه بر حفظ (۳۰) آیه منتخب با مفاهیم این آیات آشنا شده و «نکات تدبری» آن را فراخواهند گرفت و در صورت موفقیت در آزمون پایانی موفق به اخذ «گواهینامه پایان دوره» خواهند شد.

*مشخصات دوره:

ردیف	عناوین موضوعات	توضیحات
۱	نام دوره	دوره سوم آموزش حفظ موضوعی قرآن کریم
۲	مدت دوره	۲۲ ساعت، در طول ۴۰ روز، ۵ جلسه ۲ ساعته در مجموع ۱۰ ساعت حضوری یا مجازی بعلاوه ۱۲ ساعت آموزش غیرحضوری بصورت خودخوان*
۳	شکل اجرای دوره	«حضوری»، «مجازی و خودخوان»
۴	بازه زمانی برگزاری	حداکثر ۶۰ روز پس از زمان صدور شناسه
۵	پیش نیاز	ندارد
۶	گروه‌های هدف	عموم علاقه‌مندان به معارف قرآن کریم
۷	حداقل و حداکثر تعداد متعلمان	حداقل ۱۰ و حداکثر ۲۵ نفر
۸	حداقل سن متعلمان	۱۳ سال به بالا
۹	منابع آموزشی	زندگی با آیه‌ها؛ دفتر سوم: امت قوی (سی فرمان برای فتح قله‌های زندگی)
۱۰	گستره طرح	سراسر کشور
۱۱	منابع آزمون پایانی	زندگی با آیه‌ها؛ دفتر سوم: امت قوی (سی فرمان برای فتح قله‌های زندگی)
۱۲	گواهی پایان دوره	اعطای گواهی‌نامه به قبول شدگان توسط سازمان دارالقرآن الکریم
۱۳	شرایط معلمان دوره	کادرهای آموزشی زیر که حداقل یکی از شرایط زیر را دارا باشند، اجازه تدریس در دوره‌های آموزش «حفظ موضوعی قرآن کریم» را خواهند داشت: • دارندگان مدارک مدرسی یا معلمی حفظ قرآن کریم از سازمان دارالقرآن الکریم • حافظان دارای مدارک درجه (۱) و (۲) حفظ تخصصی از دبیرخانه ارزیابی و اعطای مدارک حفظ تخصصی • مدرسان یا معلمان در رشته‌های مفاهیم، تدبر و سبک زندگی قرآنی

* منظور از آموزش غیرحضورى خودخوان، مطالعه کتاب «زندگی با آیه‌ها؛ دفتر سوم: امت قوی (سی فرمان برای فتح قله‌های زندگی)» توسط متعلمین بوسیله تهیه نسخه فیزیکی یا دانلود فایل pdf آن همراه با مشاهده فیلم‌های آموزشی «تبیین فرازاها» از تارنما «محصولات زندگی با آیه‌ها» به نشانی mzbah.com می‌باشد.

*جدول آموزشی دوره:

دروس دوره سوم آموزش حفظ موضوعی قرآن کریم						
ردیف	عنوان درس	نوع درس	تعداد واحد	تعداد ساعات آموزشی		
				حضورى	غیر حضورى	جمع
۱	تبیین و حفظ ۳۰ فراز زندگی ساز قرآن کریم	عمومی	۲	۱۶	۱۶	۳۲
						۱۲
						کتابی و شفاهی*

* نحوه برگزاری آزمون‌های کتبی و شفاهی مطابق با «آیین‌نامه، ضوابط و فرآیند برگزاری آزمون‌های ارزیابی و اعطای مدارک حفظ عمومی به حافظان قرآن کریم» مصوب «دبیرخانه ارزیابی و اعطای مدارک تخصصی و عمومی به حافظان قرآن کریم»، مندرج در تارنما به نشانی hefz.telavat.ir می‌باشد.

*لیست آیات:

جزء	بخش اصلی آیه	پیام اصلی و دلیل انتخاب (با رویکرد مطابق با بیانات رهبری)	محور
۱	وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ (بقره/۴۰)	ریشه استقلال: استعانت از صبر و نماز برای پایداری و عدم تسلیم. این آیه، دو ستون اصلی «صبر» (به معنای کف نفس، خسته نشدن و پایداری مداوم بر طاعت، از معصیت و بر مصیبت) و «نماز» (ذکر، خشوع و اتصال دائم به سرچشمه قدرت الهی) را به عنوان ابزارهای حیاتی برای مواجهه با سختی‌ها و حفظ اراده مقاومت معرفی می‌کند. این دو، نه تنها آرامش‌بخش روح هستند، بلکه منبع قدرت و ثبات قدم در برابر فشارهای دشمن محسوب می‌شوند و با استحکام‌بخشی به قوای درونی، نیروی لازم برای ایستادگی در برابر سلطه و عدم تسلیم را فراهم می‌آورند.	معنویت و دعا
۲	رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَكَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (بقره/۲۵۰)	دعای استراتژیک برای استقلال و پیروزی: طلب صبر، ثبات قدم و نصرت الهی در میدان مقاومت. این آیه، دعای خالصانه و استراتژیک مؤمنان در اوج نبرد برای حفظ استقلال و پرهیز از تسلیم است که بر سه عنصر کلیدی «صبر»، «ثبات قدم» و «نصرت الهی» تأکید دارد. این دعا، روحیه جهاد را زنده نگه می‌دارد و نشان می‌دهد که پیروزی نهایی، نه بر اساس امکانات مادی، بلکه تنها با اتکا به قدرت الهی و حفظ پایداری و عدم تزلزل در برابر دشمن ممکن است.	معنویت و دعا
۳	الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا (بقره/۲۶۸)	شناخت استراتژی جنگ روانی دشمن: ترساندن از فقر و تطمیع به فحشا؛ اختلال در دستگاه محاسباتی. این آیه، یکی از کلیدی‌ترین استراتژی‌های دشمن (شیطان و شیطان بزرگ) در میدان مبارزه اقتصادی و فرهنگی را افشا می‌کند: «تزریق ترس از آینده و هراس از فقر برای بازداشتن از انفاق» و «ترویج زشتی‌ها» با هدف اختلال در دستگاه محاسباتی جامعه و سوق دادن آن به سمت تسلیم. هزینه اعتماد به وعده دشمن، وابستگی و تباهی است؛ اما دستاورد اعتماد به وعده خدا، گشایش و فضل الهی است. بنابراین، با انفاق می‌توان نظام اقتصادی مستقل و مقاوم را بنا نهاد.	صبر و استقامت
۴	وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ (آل عمران/۱۷۳)	پشتوانه روحی استقلال: «حسبنا الله و نعم الوکیل»، اعلان بی‌نیازی از قدرت‌های استکباری و تکیه بر قدرت لایزال الهی و توانمندی‌های درونی. این آیه، اوج «معنویت و دعا» در مواجهه با تهدیدات بزرگ است. دشمن همواره تلاش می‌کند تا با بزرگ‌نمایی قدرت خود و شایعه‌پراکنی درباره‌ی تجمع امکاناتش، در دل جامعه اسلامی ترس و رعب ایجاد کند تا عقلانیت و اراده‌ی آن‌ها را فلج سازد و به تسلیم وادارد. «حسبنا الله»، شعار محوری استقلال‌خواهی است؛ این جمله، نه یک شعار و ذکر زبانی در کنج عزلت، بلکه یک باور عمیق به پشتیبانی خداوند است که در دل طوفان‌ها، آرامش‌بخش قلب و تقویت‌کننده اراده برای ایستادگی است. این اتکای فعال به خداوند، موجب نزول آرامش و سکینه قلبی شده، مانع از محاسبات غلط ناشی از ترس می‌شود و در نهایت، نصرت و فضل الهی را به ارمغان می‌آورد و تهدید دشمن را به فرصتی برای تداوم مسیر استقلال و پیروزی تبدیل می‌کند.	معنویت و دعا
۵	أَيُّبَتُّونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا (نساء/۱۳۹)	منبع حقیقی استقلال و اقتدار: عزت مطلق و پایدار تنها از آن خداوند است، نه قدرت‌های پوشالی. این آیه در واقع یک هشدار و نقد صریح به کسانی است که برای به دست آوردن قدرت، آبرو و منزلت، به قدرت‌های مادی، دشمنان خدا و جبهه باطل پناه می‌برند و از آنها عزت می‌جویند. منطق قرآن این است که چنین تلاشی کاملاً بیهوده و مبتنی بر یک محاسبه غلط است، زیرا این قدرت‌ها خود فاقد عزت واقعی هستند. تمام عزت و قدرت واقعی از آن خداست. درک این حقیقت، روحیه استقامت برای حفظ استقلال را در برابر فشارهای دشمن و تکیه بر قدرت الهی به جای قدرت‌های پوشالی، تقویت می‌کند. این آیه، هزینه سنگین سازش را یادآوری می‌کند: وابستگی به دشمنان، نتیجه‌ای جز خوارگی و ذلت نخواهد داشت.	نصرت و پیروزی

۶	يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ (مائده/۵۴)	الگوی جهاد نزل ناپذیر: مجاهدت بی وقفه و نهراسیدن از جوسازی‌ها و فشارهای روانی. این آیه، شاخص کلیدی یک ملت مستقل و انقلابی را بیان می‌کند: نترسیدن از سرزنش‌ها و فشارهای روانی دشمن. این «ملامت‌ها» در دنیای امروز، همان جنگ رسانه‌ای و فشارهای سیاسی است که با هدف تضعیف اراده مقاومت و القای حس تسلیم طراحی می‌شود. یک مجاهد واقعی و یک عنصر انقلابی، علاوه بر حضور در صحنه، باید به چنان سطحی از تقوا، شجاعت، ایمان و بصیرت رسیده باشد که هیاهوی تبلیغاتی، تهدیدها و ملامت‌های مخالفان و حتی تحلیل‌های مادی بی‌پایه با ادبیات‌های علمی و کارشناسی برای نشان دادن اشتباه بودن مسیر حق، هیچ تأثیری بر اراده و محاسبات او نداشته باشد. دستاورد بزرگ «لَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ»، حفظ استقلال در تصمیم‌گیری‌ها و پیمودن قاطعانه مسیر حق است.	صبر و استقامت
۷	إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ (مائده/۹۱)	دژ استقلال: وحدت ملی، سد راهبردی در برابر استراتژی تفرقه‌افکنانه دشمن. این آیه، یکی از مهم‌ترین تاکتیک‌های دشمن (شیطان بزرگ و عوامل آن) را آشکار می‌کند: ایجاد اختلاف و کینه. هدف اصلی شیطان، فراتر از ترویج گناهان خاص، ایجاد تفرقه و دشمنی و کینه‌ورزی در میان جامعه اسلامی است تا از این طریق، پایه مقاومت را سست کرده و راه را برای سلطه و تسلیم باز کند. این آیه یک اصل کلی و یک شاخص برای تحلیل پدیده‌های اجتماعی ارائه می‌دهد: هر کجا که نزاع، دشمنی و نفرت میان مردم و جریان‌های سیاسی و جناحی و ... شکل می‌گیرد، باید آن را نشانه و ردپای فعالیت شیطان (اعم از شیطان جنی یا انسی مانند «شیطان بزرگ») دانست که از هر وسیله‌ی ممکن برای پاشیدن بذر اختلاف و از بین بردن وحدت و توان مقاومت جامعه مستقل بهره می‌برد.	وحدت و انسجام
۸	وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (اعراف/۳۱)	فرمان استراتژیک برای مدیریت منابع: اصلاح الگوی مصرف و پرهیز از اسراف؛ رکن جامعه مستقل. در شرایط امروز که کشور با چالش‌های جدی در منابعی چون آب و برق مواجه است، این آیه از یک دستور فردی به یک اصل برای خنثی‌سازی فشار اقتصادی و حفظ «استقلال اقتصادی» تبدیل می‌شود. اسراف و هدر دادن منابع، عملاً تضعیف جبهه خودی و کمک ناخواسته به دشمن است. عبارت کوبنده پایانی «إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ» نشان می‌دهد که هدر دادن نعمت‌ها، نه تنها به اقتصاد و امنیت جامعه ضربه می‌زند و مانع استقلال واقعی است، بلکه موجب سلب محبت الهی می‌شود که بزرگترین سرمایه مؤمن در میدان مبارزه است. اصلاح «الگوی مصرف» جامعه، پرهیز از تجمل‌گرایی و ریخت‌وپاش‌های غیرضروری، عامل پیشرفت، تحقق عدالت و استقلال پایدار است.	صبر و استقامت
۹	وَمَا رَمَيْتْ إِذْ رَمَيْتْ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى (انفال/۱۷)	در مواجهه با دستاوردها، غرور ممنوع؛ همه‌کاره خداست: اگرچه اقدام، مجاهدت، تلاش و حضور در میدان از سوی انسان کاملاً ضروری است، اما نباید این فعل ظاهری را عامل نهایی و مستقل موفقیت دانست. فاعل حقیقی و نیروی اصلی که پیروزی را محقق می‌سازد، اراده و قدرت خداوند است که از طریق دستان و اراده مؤمنان تجلی پیدا می‌کند و دل‌ها را هدایت می‌نماید. بنابراین، این اصل قرآنی مهم‌ترین درس را در مواجهه با دستاوردها، یعنی پرهیز کامل از غرور و خودبزرگ‌بینی، به انسان می‌آموزد.	نصرت و پیروزی
۱۰	وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (انفال/۶۰)	اصل آمادگی و اقتدار بازدارنده: ساخت قدرت و خودتاکایی، الزام عملی استقلال‌طلبی. این آیه، که در روز وفات حضرت خدیجه (س)، نماد ایثار و بصیرت در دفاع از اسلام و پیامبر (ص) قرار گرفته، یکی از مهم‌ترین قواعد «حفظ استقلال» را بیان می‌کند: آمادگی کامل و ایجاد توان بازدارندگی در برابر دشمن. «قوه» در این آیه، شامل تمام ابعاد قدرت (نظامی، اقتصادی، علمی، فرهنگی، سیاسی، جمعیتی و فضای مجازی) است که برای حفظ عزت و امنیت جامعه ایمانی، ضروری است. این دستور قرآنی، تنها راه تأمین امنیت واقعی و خنثی‌سازی تهدیدهاست، زیرا دشمن فقط در صورت مواجهه با یک ساخت درونی مستحکم و آمادگی همه‌جانبه، از حمله منصرف می‌گردد. استقلال بدون کسب «قدرت بازدارنده» حفظ نمی‌شود.	صبر و استقامت

معنویت و دعا	معامله‌ای با خدا برای پیروزی نهایی: اوج استقامت و ایثار؛ شهادت، «مرگ تاجرانه». این آیه، اوج «استقامت» و «ایثار» در میدان مبارزه برای حفظ استقلال و عدم تسلیم در برابر دشمن را به تصویر می‌کشد. خداوند خریدار جان و مال مؤمنان است و بهای آن را بهشت و سعادت ابدی قرار داده است. مؤمن با خدا معامله می‌کند و اهل ایثار و شهادت است. نکته‌ی کلیدی و ظریف این معامله آن است که «کالا» یعنی جان انسان، یک سرمایه‌ی موقت، فانی و زوال‌پذیر است که در هر صورت از دست خواهد رفت. بنابراین، شهادت یک «مرگ تاجرانه» و معامله‌ای پرسود محسوب می‌شود؛ تبدیل هوشمندانه‌ی یک دارایی از بین‌رفتنی به یک حیات جاودان و ابدی. این نگاه، انگیزه جهاد را در سخت‌ترین شرایط حفظ می‌کند و پیروزی واقعی را در رضایت الهی و حفظ استقلال کشور و دین می‌داند.	۱۱	إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ (توبه/۱۱۱)
معنویت و دعا	پاک‌سازی روح و جامعه با اعمال نیک: «الحسنات يذهبن السيئات» این آیه، یک قاعده کلیدی در «سبک زندگی مؤمنانه» است که نشان می‌دهد چگونه با انجام اعمال صالح به ویژه نماز، می‌توان آثار منفی و تاریکی حاصل از گناهان و لغزش‌ها را جبران کرد. این اصل، هم در سطح فردی برای حفظ روحیه و هم در سطح اجتماعی برای اصلاح جامعه، راهگشا است و به استقامت در مسیر درست کمک می‌کند. چرا که یکی از مهمترین ریشه‌های تسلیم در برابر دشمن و موانع استقامت، گناهان هستند.	۱۲	إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ (هود/۱۱۴)
معنویت و دعا	رمز آرامش در طوفان حوادث: «یاد خدا»؛ تنها منبع حقیقی آرامش و اطمینان قلبی. این آیه، شاه‌کلید معنوی برای حفظ آرامش «در دل طوفان‌ها» و اضطراب‌های میدان مبارزه است. در حالی که دشمن و جریان غربگرا با جنگ روانی به دنبال ایجاد ترس و تزلزل هستند و تسلیم شدن را تنها راه رسیدن به آسایش تصویر می‌کنند، این آیه تنها منبع حقیقی و پایدار آرامش را معرفی می‌کند: «یاد خدا». این آرامش، صرفاً یک حالت تجملی و حس درونی نیست، بلکه یک «سرمایه استراتژیک» برای مؤمن که به انسان قدرت تفکر صحیح، تصمیم‌گیری درست و حرکت استوار برای حفظ استقلال و پرهیز از هرگونه وادادگی می‌بخشد. ارتباط با منبع لایزال هستی، قلب را از اضطراب، دغدغه‌های بیهوده و حیرت‌زدگی رها می‌سازد.	۱۳	أَلَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَظْمِنُ الْقُلُوبُ (رعد/۲۸)
صبر و استقامت	صبر منبعث از یاری و کمک خداوند، نیروی تمام‌نشدنی برای فتح همه قله‌ها. این آیه، مفهوم «صبر» را به معنای واقعی کلمه تبیین می‌کند: این صبر که به معنای پایداری، ایستادگی و عقب‌نشینی نکردن در برابر مشکلات است، اگر به منبع لایزال قدرت و ذکر الهی متصل نباشد، در برابر فتنه‌ها و مکر دشمن محدود و پایان‌پذیر است. ولی وقتی به کمک و یاد خداوند متکی شود، به یک نیروی تمام‌نشدنی تبدیل می‌شود که تضمین‌کننده حرکت بدون وقفه به سوی تمام قله‌های کمال دنیوی و اخروی است. این صبر، عامل شکست‌ناپذیری ملت در برابر توطئه‌های تسلیم‌گرایانه دشمن است.	۱۴	وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ (نحل/۱۲۷)
وحدت و انسجام	قانون عمل و عکس‌العمل در مکتب کرامت: مسئولیت‌پذیری در برابر اعمال؛ نتایج اعمال به خود فرد بازمی‌گردد. این آیه، که در روز میلاد امام حسن مجتبی (ع)، کریم اهل بیت و نماد احسان قرار گرفته، بیانگر قاعده‌ای است که هم انگیزه «استقامت» در انجام اعمال نیک و احسان را تقویت می‌کند و هم یادآور عواقب اعمال بد است. این اصل، زمینه را برای ترویج فرهنگ احسان و اکرام و قرض‌الحسنه فراهم می‌آورد که هم نوعی مبارزه اقتصادی در جنگ اقتصادی است و هم عامل تقویت پیوندهای اجتماعی و انسجام ملی برای حفظ استقلال است. این آیه به مؤمن هشدار می‌دهد که شکست‌های میدانی غالباً ریشه در خطاهای خودی دارد.	۱۵	إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا (اسراء/۷)
نصرت و پیروزی	بشارت اقتدار و پیروزی نهایی: «لا تخف»؛ وعده‌ی قطعی الهی برای غلبه بر ترس از دشمن و موانع. این آیه، یک پیام قاطع و امیدبخش در برابر هیمنه دشمن است. «تو برتری»؛ این اطمینان قلبی، روحیه «استقامت» را در برابر هرگونه تهدید و ارعاب دشمن تقویت می‌کند. همراهی خدا به انسان مؤمن شجاعت و اعتماد به نفس می‌بخشد تا در برابر جبهه‌ی کفر و استکبار، تسلیم نشود و بدون سستی و	۱۶	لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى (طه/۶۸)

		هراس، اقدام کند. این آیه به ما یادآوری می‌کند که هزینه تسلیم در برابر ترس، بسیار بیشتر از هزینه مقاومت است و پیروزی نهایی از آن جبهه حق است. البته این برتری، مشروط به ایمان به وعده‌های الهی و حرکت در مسیر اوست.
۱۷	وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ (انبیاء/۱۰۵)	افق روشن استقلال: حاکمیت صالحان، دستاورد قطعی استقامت و مجاهدت. این آیه، یک بشارت قطعی الهی برای «نصرت» و پیروزی نهایی مستضعفان و بندگان صالح خدا در زمین است. این وعده، انگیزه «استقامت» را در طول مسیر مبارزه و تحمل سختی‌ها، با امید به آینده‌ای روشن و عادلانه، تقویت می‌کند. دستاوردهای بزرگ استقلال، با تحمل سختی‌های امروز به دست می‌آید. سنت الهی بر حاکمیت نهایی بندگان صالح بر زمین است، مشروط به استقامت و پرهیز از هرگونه تسلیم در برابر سلطه‌طلبان. بنابراین، این آیه بزرگترین منبع امید برای مستضعفان و نیروی محرک برای مبارزه و «انتظار فعالانه» است، نه توجیهی برای سکون و انفعال و تسلیم در برابر باطل.
۱۸	وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ (نور/۴۲)	«عفو و گذشت»، راهبردی کلیدی برای حفظ اتحاد مقدس. پیام اصلی آیه ارائه یک انگیزه‌ی معنوی و عمیق برای «عفو و گذشت» است. این آیه، بخشش خطاهای دیگران را مستقیماً به امید و اشتیاق انسان برای دریافت «معفرت الهی» پیوند می‌زند. این اصل قرآنی صرفاً یک توصیه‌ی فردی نیست، بلکه یک راهبرد کلیدی برای حفظ انسجام اجتماعی است. در شرایطی که دشمن با ایجاد تفرقه به دنبال شکستن مقاومت ملی است، عفو و مدارا در مسائل داخلی، هزینه‌های تشتت و درگیری را کاهش داده و توان جامعه را برای مقابله با تهدیدات بیرونی متمرکز می‌کند. این امر، یک عامل استراتژیک برای تقویت استقلال کشور در برابر دشمنان است.
۱۹	فَلَا تُطِيعُوا الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا (فرقان/۵۲)	منشور عدم تسلیم: «جهاد کبیر»، یعنی نه گفتن به سلطه فرهنگی و سیاسی دشمن. این آیه، که در شب قدر و شب ضربت خوردن امیرالمؤمنین (ع) قرار گرفته، مفهوم «جهاد کبیر» (به معنای «عدم تبعیت» و اطاعت نکردن از دشمن در تمامی عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و هنری) را مستقیماً از متن قرآن ارائه می‌دهد. خود فعل «نه گفتن به دشمن» و مقاومت در برابر فشارها و تطمیع‌های او، یکی از بزرگترین انواع جهاد محسوب می‌شود. هدف از این جهاد بزرگ که امیرمؤمنان مصداق بارز آن بودند، حفظ هویت، استقلال و عناصر قدرت درونی نظام اسلامی در برابر تلاش دشمن برای تهی‌سازی و وادار کردن آن به سلطه‌پذیری و تسلیم است.
۲۰	أَحْسِبِ النَّاسُ أَنْ يَمُرُّوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ (عنکبوت/۲)	ادعای ایمان کافی نیست، بلکه صدق آن با «امتحان و فتنه الهی» آزموده می‌شود. این آیه، یک قاعده بنیادین در «سبک زندگی مؤمنانه در میدان مبارزه» است: این آیه، روحیه «استقامت» را در برابر سختی‌ها و فتنه‌ها تقویت می‌کند و بیانگر این سنت قطعی الهی است که مسیر کمال و ورود به بهشت، از طریق عبور از سختی‌ها می‌گذرد. این «فتنه‌ها» چه در عرصه‌ی فردی (هواهای نفسانی، شهوت، مال و قدرت) و چه در عرصه‌ی اجتماعی (فشارها، تهدیدها و مصائب)، طبیعت مسیر و وسیله‌ای برای آشکار شدن حقیقت ایمان و رشد مؤمنان است. نباید انتظار داشت که صرف گفتن «ایمان آوردیم»، انسان را از مواجهه با چالش‌ها معاف کند؛ بلکه باید در سختی‌ها با تکیه بر خداوند ایستادگی کرد تا اراده استقلال حفظ شود و تسلیم دشمن نگردد. تسلیم‌شدگان غرب، رفازه شدگان این آزمون‌اند.
۲۱	وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا (عنکبوت/۶۹)	وعده هدایت الهی در مسیر جهاد و شهادت: پاداش «استقامت»؛ «هدایت الهی» به راه‌های پیروزی. این آیه، که در سالروز شهادت امیرالمؤمنین (ع) و در شب قدر قرار گرفته، یک قانون و سنت الهی را بیان می‌کند: هرگاه انسان مؤمن و مستقل با تمام وجود و با عزم راسخ وارد میدان مبارزه و جهاد با دشمن شود، خداوند راه درست را به او نشان داده، مشکلات را حل کرده و پیروزی و پیشرفت را نصیب او خواهد کرد. این وعده، به ویژه در ایام شهادت مولای متقیان، که اوج استقامت را در او می‌بینیم، انگیزه

	مؤمن را برای ادامه مسیر تقویت می‌کند و نشان می‌دهد راه نجات و پیشرفت، تلاش و کوشش در راه خداست، نه تسلیم و وادادگی و پناه بردن به دشمن. هزینه تسلیم و وادادگی، بسیار سنگین‌تر از هزینه مجاهدت در راه خداست، زیرا نتیجه آن، بن‌بست و ذلت است، اما عاقبت مجاهدت، هدایت و پیروزی است.	
۲۲	إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا (فاطر/۶)	لِزوم شناخت و جدی گرفتن دشمن و اتخاذ رویکرد راهبردی دشمنی فعال با «شیطان». این آیه، دشمن اصلی انسان و جامعه ایمانی را معرفی کرده و ضرورت اتخاذ یک رویکرد «استراتژیک» و هوشمندانه در برابر او را گوشزد می‌کند. شناخت دشمن، اولین گام برای «استقامت» و مقابله مؤثر با تفرقه‌افکنی و وسوسه‌های اوست. این شیطان تجسم یافته در استکبار جهانی و در رأس آن، آمریکاست که به عنوان دشمن اصلی و «شرّ مجسم» برای دنیای اسلام شناخته می‌شود. قطعاً تسلیم شدن در برابر این دشمن قسم خورده، جز شکست و عقب‌گرد حاصلی ندارد. بنابراین، شرط دستیابی به بیداری اسلامی و بازگشت عزت و هویت، شناخت صحیح این دشمن و دشمنی با توطئه‌های سلطه‌طلبانه و تسلیم‌گرایانه اوست.
۲۳	وَإِنَّ جُنَدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ (صافات/۱۷۳)	بشارت پیروزی نهایی لشکر الهی در روز قدس و شب قدر: این آیه، که در روز قدس، نماد مبارزه با ظلم جهانی و شب قدر، شب تعیین سرنوشت قرار گرفته، یک بشارت قطعی و روحیه بخش برای «نصرت» و غلبه نهایی نیروهای الهی بر دشمنان است. این وعده، که مکرر با ادبیات‌های گوناگون همچون فَإِنَّ حَرْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ در قرآن مطرح شده است، انگیزه «استقامت» را در طول مسیر مبارزه و پیگیری اهداف بزرگ، به ویژه در مقابله با ظلم و استکبار، تقویت کرده و نشان می‌دهد که دستاوردهای مقاومت، بسیار بزرگتر از هزینه‌های آن است، حتی در صورت شهادت برخی از افرادش. پیروزی نهایی از آن لشکریان خداست، مشروط به «ارتباط و اتصال» با منبع الهی از طریق ذکر، نماز، خودسازی، اخلاص و اعتماد کامل به خدا و همچنین پرهیز از تسلیم.
۲۴	إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا (فصلت/۳۰)	پاداش استقامت: آرامش الهی و نفی ترس؛ «استقامت» شرط دریافت کمک‌های الهی. صرف ایمان آوردن به خدا کافی نیست، بلکه «استقامت» و پایداری بر این ایمان و اصول آن، شرط اساسی برای دریافت کمک‌های الهی و رهایی از ترس و اندوه است. این استقامت به معنای حفظ نیت‌های پاک، عدم تغییر مسیر در برابر مشکلات و جاذبه‌های دنیوی، و ایستادگی در مقابل دشمنان و فشارهاست. پاداش عظیم «استقامت»، «آرامش» (عدم خوف و حزن) است. این آرامش، مؤمنان را در برابر جنگ روانی دشمن بیمه کرده و آنان را برای ادامه راه تا رسیدن به پیروزی نهایی، مصمم‌تر می‌سازد.
۲۵	قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى (شوری/۲۳)	محور اتصال به رهبری الهی و انسجام امت: «مودت اهل بیت، محور وحدت در جامعه» این آیه، «اجر رسالت» را نه یک پاداش مادی، بلکه یک «طرح راهبردی» برای تداوم مسیر هدایت و حفظ «انسجام» امت معرفی می‌کند: این مودت صرفاً یک علاقه‌ی سطحی نیست، بلکه یک «همبستگی، همدلی، همراهی و همکاری» عمیق با خانواده‌ی پیامبر برای تداوم نهضت رسول الله است. هزینه فاصله گرفتن از این محور وحدت، تشتت، ضعف و در نهایت تسلیم در برابر اراده بیگانگان است. این اصل، جامعه را در برابر تفرقه‌افکنی دشمن متحد نگه می‌دارد و استقلال فکری و فرهنگی را تضمین می‌کند.
۲۶	فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْأَغْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ (محمد/۳۰)	صلح تحمیلی ممنوع: «همراهی الهی» تضمین‌کننده برتری و پیروزی. این آیه، یک قاعده حیاتی را و در هنگامه نبردی تاریخی که دوگانه اصلی آن «استقلال و تسلیم» است، بیان می‌کند: مؤمنان هرگز نباید در برابر دشمن سست شوند، به سازش دعوت کنند یا پیشنهاد صلح دشمن حيله‌گر، پیمان شکن و غیرقابل اعتماد را بپذیرند. این آیه بیانگر یک سنت الهی است که «معیت الهی» (خداوند با شماست) را برای مؤمنانی که در مسیر حق استقامت می‌کنند، تضمین می‌کند و به آن‌ها وعده‌ی برتری و پیروزی می‌دهد. هزینه مقاومت، عزت و پیروزی است؛ اما هزینه تسلیم و سازش ذلت‌بار، بسیار سنگین‌تر و

		جبران ناپذیر است. خداوند به مؤمنانی که برتری خود را باور دارند، وعده همراهی و نصرت داده است. صلح عزتمندانه آری، اما تسلیم ذلیلانه در لباس صلح، هرگز.
۲۷	لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ (حدید/۲۳)	تبادل روحی و استقامت در برابر پیروزی و شکست: عدم دلبستگی به امور دنیوی؛ زمینه ساز «انفاق». این آیه، یک اصل مهم در «صبر و استقامت» روانی را بیان می کند: حفظ تعادل در مواجهه با موفقیت ها و ناکامی ها. مؤمن نباید بر آنچه از دست داده، اندوهگین شود و نه بر آنچه به دست آورده، مغرور گردد. این اعتدال، مانع از تزلزل در برابر مشکلات و غرور کاذب در برابر پیروزی ها می شود. عدم دلبستگی به نتایج مادی، زمینه ساز «انفاق» و گذشت از مال در راه خداست. این رویکرد، فرد را از بخل بازمی دارد و اراده جامعه را برای حفظ استقلال اقتصادی و عدم تسلیم در برابر فشارها تقویت می کند.
۲۸	وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ (طلاق/۲-۳)	کلید گشایش و نجات در سختی ها: «تقوا» و «توکل کامل بر خداوند»؛ شروط اساسی غلبه بر مشکلات و رسیدن به پیروزی. این آیه، در برابر فشارهای اقتصادی دشمن که هدفش وادار کردن به تسلیم است، راهکاری بنیادین ارائه می دهد: کسی که خطرمرزهای خدا را رعایت کند و به طور دائم مراقب حرکات و اعمال و گفتار خودش باشد و تکیه و اعتماد و توکلش بر او باشد، خدا او را کفایت می کند و از جایی که گمان نمی برد، روزی اش می دهد. هزینه وابستگی و چشم دوختن به دست دیگران، ذلت و ناکامی است، اما دستاورد تقوا و توکل، استقلال اقتصادی و رزق غیرمنتظره الهی است.
۲۹	فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ (مزمّل/۲۰)	پشتوانه فکری استقلال: «انس مستمر با قرآن»، راه مقابله با جنگ نرم و حفظ استقلال فرهنگی. این آیه، بر ضرورت پیوند مستمر با قرآن به عنوان منبع اصلی هدایت و قدرت تأکید می کند. در عصری که دشمن با ابزارهای رسانه ای به دنبال تحمیل فرهنگ خود و تضعیف باورهای استقلال بخش است، خواندن قرآن و دل دادن به کلام خدا به هر میزان که میسر باشد، روحیه «استقامت» را تقویت کرده و جامعه ایمانی را در مسیر مبارزه، با معنویت و هدایت الهی همراه می سازد. «انس مستمر با قرآن» و تلاوت روزانه (هرچند اندک)، مقدمه ای برای تدبیر، فهم معارف و جلوگیری از مهجوریت قرآن است. در نهایت، این انس دائمی، روحیه «استقامت» را تقویت و فکر را با حکمت الهی تغذیه می کند. این ارتباط دائمی، جامعه را در برابر تهاجم فرهنگی و فکری واکسینه کرده و زیربنای استقلال حقیقی را مستحکم می سازد.
۳۰	إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (شرح/۶)	افق روشن پیروزی: «هر سختی، همراه خود گشایش و آسانی دارد»؛ این آیه، یک قاعده بنیادین در «نصرت الهی» و «استقامت» است: هر سختی، به همراه خود گشایش و آسانی دارد. هیچ فشاری بی پایان نیست و هیچ عسر بدون یسر نمی ماند. این بشارت، مؤمن را در میدان دشوار مبارزه امیدوار نگه می دارد و اطمینان می دهد که تحمل هزینه های استقلال، به دستاوردهای شیرین گشایش و پیروزی منتهی می شود. البته این وعده الهی، مشروط به «صبر و مقاومت» و «توکل» است که منجر به فرج الهی می شود و ملت را به افق روشن استقلال و رهایی از سلطه می رساند.

معاونت آموزش و سنجش

سازمان دارالقرآن الکریم